

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 17.3.2010
COM(2010)103 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Διατής έκθεση σχετικά με το ειδικό πλαίσιο συνδρομής για τους παραδοσιακούς
προμηθευτές μπανάνας ΑΚΕ**

SEC(2010)331

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ειδικό πλαίσιο συνδρομής (ΕΠΣ) για τους παραδοσιακούς προμηθευτές μπανάνας δημιουργήθηκε το 1999 για να βοηθήσει τους προμηθευτές αυτούς να προσαρμοστούν στο μεταβαλλόμενο διεθνή ανταγωνισμό και έληξε το Δεκέμβριο του 2008. Το πλαίσιο αυτό προοριζόταν για 12 χώρες που ήταν παραδοσιακοί προμηθευτές μπανάνας: Μπελίτζ, Καμερούν, Πράσινο Ακρωτήριο, Ακτή του Ελεφαντοστού, Ντομίνικα, Γρανάδα, Τζαμάικα, Μαδαγασκάρη, Αγία Λουκία, Άγιο Βικέντιο και Γρεναδίνες, Σομαλία και Σουρινάμ. Στο πλαίσιο του καθεστώτος ΕΠΣ, χορηγήθηκαν συνολικά 376 εκατ. ευρώ.

Οι στόχοι ήταν είτε η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραδοσιακών παραγωγών μπανάνας ΑΚΕ, είτε, στην περίπτωση που αυτό δεν ήταν πλέον εφικτό, η ενίσχυση της διαφοροποίησης. Ο στόχος αυτός θα επιτυγχάνετο με προγράμματα που επεδίωκαν τα εξής:

- την αύξηση της παραγωγικότητας,
- τη βελτίωση της ποιότητας,
- την προσαρμογή των μεθόδων παραγωγής και εμπορίας στα πρότυπα ποιότητας της ΕΕ,
- την ίδρυση οργανώσεων παραγωγών οι οποίες έχουν ως στόχο τη βελτίωση της εμπορίας καθώς και την ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων παραγωγής, συμπεριλαμβανομένου και του δίκαιου εμπορίου,
- την ανάπτυξη στρατηγικών εμπορίας που πληρούν τις απαιτήσεις της κοινής οργάνωσης αγοράς της ΕΕ,
- την παροχή βοήθειας στους παραγωγούς για την ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων παραγωγής, συμπεριλαμβανομένου και του δίκαιου εμπορίου,
- τη στήριξη της διαφοροποίησης στις περιπτώσεις που δεν μπορούσε να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα του τομέα.

Το ύψος της ενίσχυσης που χορηγείται ετησίως σε κάθε χώρα υπολογίστηκε με βάση τη διαφορά της ανταγωνιστικότητας σε σύγκριση με προμηθευτές από τρίτες χώρες και τη σημασία που έχει η παραγωγή μπανάνας για την οικονομία κάθε χώρας ΑΚΕ¹. Ο ετήσιος προϋπολογισμός μειώθηκε σταδιακά από 44,5 εκατ. ευρώ (1999) σε 29,2 εκατ. ευρώ (2008). Μέχρι το 2003, η μέθοδος κατανομής καθορίστηκε κατά τρόπον ώστε να επωφελούνται περισσότερο από τη στήριξη οι χώρες που εμφανίζουν μεγαλύτερη διαφορά ανταγωνιστικότητας. Από το 2004, εφαρμόζεται συντελεστής μείωσης ως ανταμοιβή για τις χώρες που αύξησαν την ανταγωνιστικότητά τους.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Στις 22 Απριλίου 1999, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 856/1999² με τον οποίο θεσπίστηκε ένα ειδικό πλαίσιο συνδρομής των παραδοσιακών

---

¹ Η μέθοδος περιγράφεται λεπτομερώς στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1609/1999 της Επιτροπής της 2ας Ιουλίου 1999, ΕΕ L 190 της 23.7.1999, σ. 14.

² ΕΕ L 108 της 27.4.1999, σ. 2.

προμηθευτών μπανάνας ΑΚΕ. Στις 22 Ιουλίου 1999, η Επιτροπή εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1609/1999³ που καθορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής του.

Το 2007 και 2008, το κονδύλιο του προϋπολογισμού ανερχόταν σε 28,67 εκατ. ευρώ και σε 29,226 εκατ. ευρώ αντιστοίχως. Οι αποφάσεις της Επιτροπής για τον καθορισμό των ποσών ανά χώρα εκδόθηκαν στις 23 Απριλίου 2007⁴ και στις 21 Απριλίου 2008⁵.

Το άρθρο 9 του κανονισμού του Συμβουλίου προβλέπει ότι «έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000 και, στη συνέχεια, κάθε δύο έτη, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο η οποία συνοδεύεται εν ανάγκη από προτάσεις για τη λειτουργία του παρόντος κανονισμού». Η παρούσα έκθεση καλύπτει τα έτη 2007 και 2008⁶ και συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

3. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι ο μεγαλύτερος καταναλωτής και εισαγωγέας μπανάνας στον κόσμο. Σε σύγκριση με το 2007, το 2008, καταναλώθηκαν στην ΕΕ 5 416 449 τόνοι (στο εξής τ.) μπανάνας (+3,5%), από τους οποίους 4 848 889 τ. (+3,7%) εισήχθησαν από τρίτες χώρες και 567 560 τ. (+2,3%) παρήχθησαν στην ΕΕ. Το 2008, οι ΗΠΑ εισήγαγαν 3 976 146 τ. μπανανών, ποσότητα η οποία αντιπροσωπεύει μείωση κατά 0,7% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Σχεδόν όλες οι μπανάνες που εισήχθησαν από τις ΗΠΑ προέρχονταν από την Κεντρική και τη Νότιο Αμερική (οι μπανάνες ΑΚΕ αντιπροσώπευαν μόνο το 0,003% των συνολικών εισαγωγών).

Η αγορά μπανάνας της ΕΕ εφοδιάζεται από τις χώρες που τυγχάνουν μεταχείρισης του μάλλον ευνοούμενου κράτους (ΜΕΚ) (κυρίως χώρες της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής), από τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) και από εγχώριους παραγωγούς.

Το 2008, οι μπανάνες ΜΕΚ που καταναλώθηκαν στην ΕΕ αντιπροσώπευαν 72,5%, ενώ οι μπανάνες ΑΚΕ αντιπροσώπευαν 17% και οι μπανάνες παραγωγής ΕΕ το υπόλοιπο 10,5%. Οι κύριοι προμηθευτές μπανάνας ΜΕΚ ήταν ο Ισημερινός, η Κολομβία και η Κόστα Ρίκα με 1 328 033, 1 278 133 και 893 395 τ. εισαγωγών. Κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, οι κύριοι προμηθευτές ΑΚΕ ήταν το Καμερούν, η Ακτή του Ελεφαντοστού και η Δομινικανή Δημοκρατία, οι οποίες εξήγαγαν 279 530, 216 583 και 170 396 τ.

Το Πράσινο Ακρωτήριο, η Γρενάδα, η Μαδαγασκάρη και η Σομαλία δεν εξάγουν πλέον μπανάνες στην ΕΕ.

³ ΕΕ L 190 της 23.7.1999, σ. 14.

⁴ Απόφαση C/2007/1744 της Επιτροπής.

⁵ Απόφαση C/2008/1424 της Επιτροπής.

⁶ Η προηγούμενη έκθεση κάλυπτε τα έτη 2005 και 2006: COM(2006)806 τελικό.

4. ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΕΕ

Από την 1η Ιανουαρίου 2006, η ΕΕ εφαρμόζει δασμό ΜΕΚ 176 ευρώ/τ. στις εισαγωγές μπανάνας σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η ΕΕ να μεταβεί από το προηγούμενο σύστημα ποσοτώσεων σε ένα καθεστώς που να στηρίζεται αποκλειστικά στους δασμούς. Τα στατιστικά στοιχεία της παρακολούθησης του αντίκτυπου του νέου καθεστώτος επί των εισαγωγών δείχνουν ότι το καθεστώς αυτό διατηρεί τους όρους πρόσβασης στην αγορά, με αυξανόμενες εισαγωγές.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι μπανάνες με καταγωγή από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ) είχαν πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ χωρίς δασμούς και ποσοτώσεις στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «όλα εκτός από όπλα». Η ίδια μεταχείριση εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2008 στις μπανάνες με καταγωγή από τις χώρες ΑΚΕ οι οποίες συνήψαν συμφωνίες που θεσπίζουν ή οδηγούν σε συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης (ΣΟΕΣ). Όλες οι μη ΛΑΧ ΑΚΕ χώρες που εξήγαγαν μπανάνες το 2007 έχουν μονογράψει ή υπογράψει ενδιάμεση ή πλήρη ΣΟΕΣ.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

5.1. Κονδύλιο του προϋπολογισμού για το 2007

Μετά την έγκριση των προτάσεων χρηματοδότησης, οι 12 συμφωνίες χρηματοδότησης υπεγράφησαν στις αρχές του 2008 για 28,67 εκατ. ευρώ (πίνακας 1).

Το 42% περίπου των πόρων προορίζεται για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα εξαγωγής μπανανών σε 4 δικαιούχους χώρες και το 58% των πόρων προορίζεται για τη διαφοροποίηση σε 8 δικαιούχους χώρες (διαγράμματα 1 και 2).

5.2. Κονδύλιο του προϋπολογισμού για το 2008

Μετά την έγκριση των προτάσεων χρηματοδότησης, οι 12 συμφωνίες χρηματοδότησης υπεγράφησαν στις αρχές του 2009 για 29,23 εκατ. ευρώ (πίνακας 1).

**Πίνακας 1: Κονδύλιο του προϋπολογισμού για τις μπανάνες 21 06 05 (ex B7-8710)
1999 – 2008**

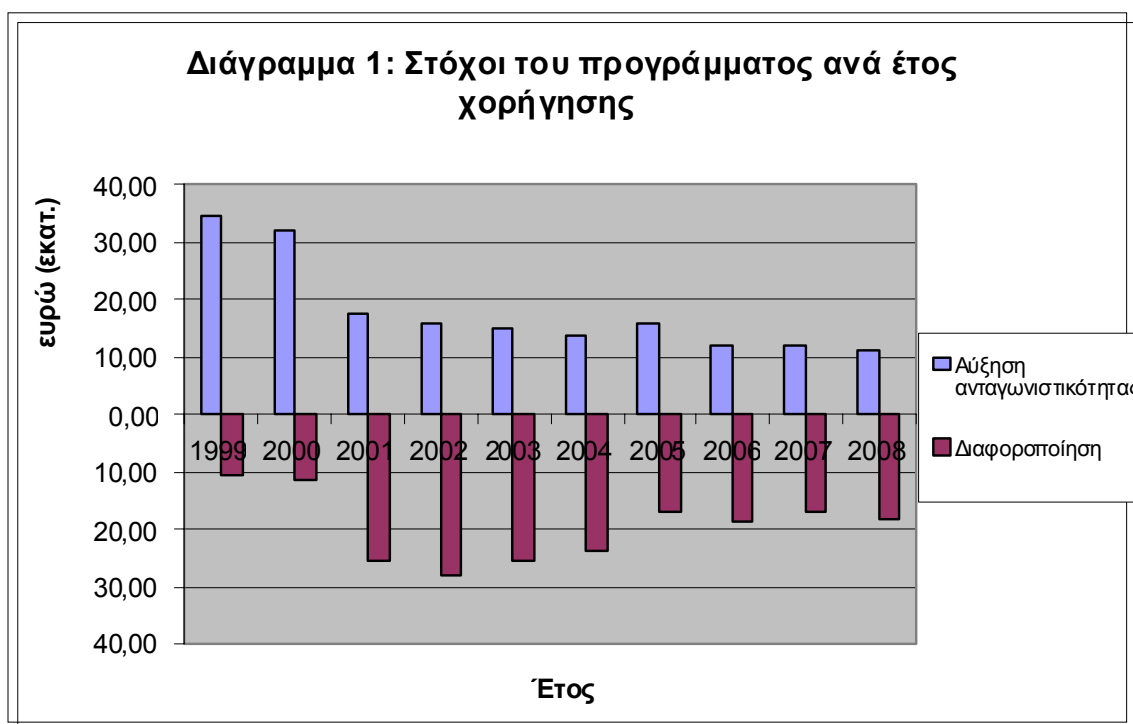
Χώρες της Καραϊβικής	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Σύνολο
Μπελίζ	3 100 000	3 100 000	3 450 000	3 500 000	3 200 000	2 930 000	2 490 000	2 110 000	1 800 000	2 039 000	27 719 000
Τζαμάικα	5 300 000	5 300 000	5 000 000	4 700 000	4 400 000	4 830 000	4 110 000	3 490 000	2 970 000	2 525 000	42 625 000
Ντομίνικα	6 500 000	6 500 000	6 700 000	6 400 000	5 900 000	5 300 000	4 510 000	3 830 000	3 260 000	3 603 000	52 503 000
Αγία Λουκία	8 500 000	8 875 000	9 200 000	8 800 000	8 000 000	7 260 000	6 170 000	5 410 000	4 600 000	4 808 000	71 623 000
Άγιος Βικέντιος	6 100 000	6 450 000	6 400 000	6 100 000	5 600 000	5 330 000	4 530 000	3 850 000	3 270 000	3 463 000	51 093 000
Γρεναδίνες	1 000 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	5 500 000
Σουρινάμ	3 100 000	2 700 000	2 700 000	2 500 000	2 200 000	2 310 000	1 960 000	1 670 000	1 420 000	1 207 000	21 767 000
Υποσύνολο	33 600 000	33 425 000	33 950 000	32 500 000	29 800 000	28 460 000	24 270 000	20 860 000	17 820 000	18 145 000	272 830 000
Χώρες της Αφρικής											
Καμερούν	6 200 000	5 700 000	5 600 000	5 100 000	4 500 000	4 380 000	3 720 000	3 210 000	4 260 000	4 607 000	47 277 000
Ακτή του Ελεφαντοστού	4 700 000	4 350 000	2 850 000	2 600 000	2 100 000	1 380 000	3 750 000	4 120 000	4 310 000	4 386 000	34 546 000
Σομαλία	NA	NA	600 000	2 800 000	2 600 000	2 070 000	1 760 000	1 500 000	1 280 000	1 088 000	13 698 000
Πράσινο Ακρωτήριο	NA	600 000	NA	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	4 100 000
Μαδαγασκάρη	NA	NA	NA	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	3 500 000
Υποσύνολο	10 900 000	10 650 000	9 050 000	11 500 000	10 200 000	8 830 000	10 230 000	9 830 000	10 850 000	11 081 000	103 121 000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	44 500 000	44 075 000	43 000 000	44 000 000	40 000 000	37 290 000	34 500 000	30 690 000	28 670 000	29 226 000	375 951 000

Περίπου 37% των πόρων χρηματοδοτεί δραστηριότητες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα εξαγωγής μπανανών σε τρεις δικαιούχους χώρες ΑΚΕ. Το 63% περίπου των πόρων προορίζονται για τη διαφοροποίηση στις υπόλοιπες δικαιούχους χώρες (διάγραμμα 1).

5.3. Στόχοι του προγράμματος

5.3.1. Στρατηγικές ανταπόκρισης 1999 – 2008

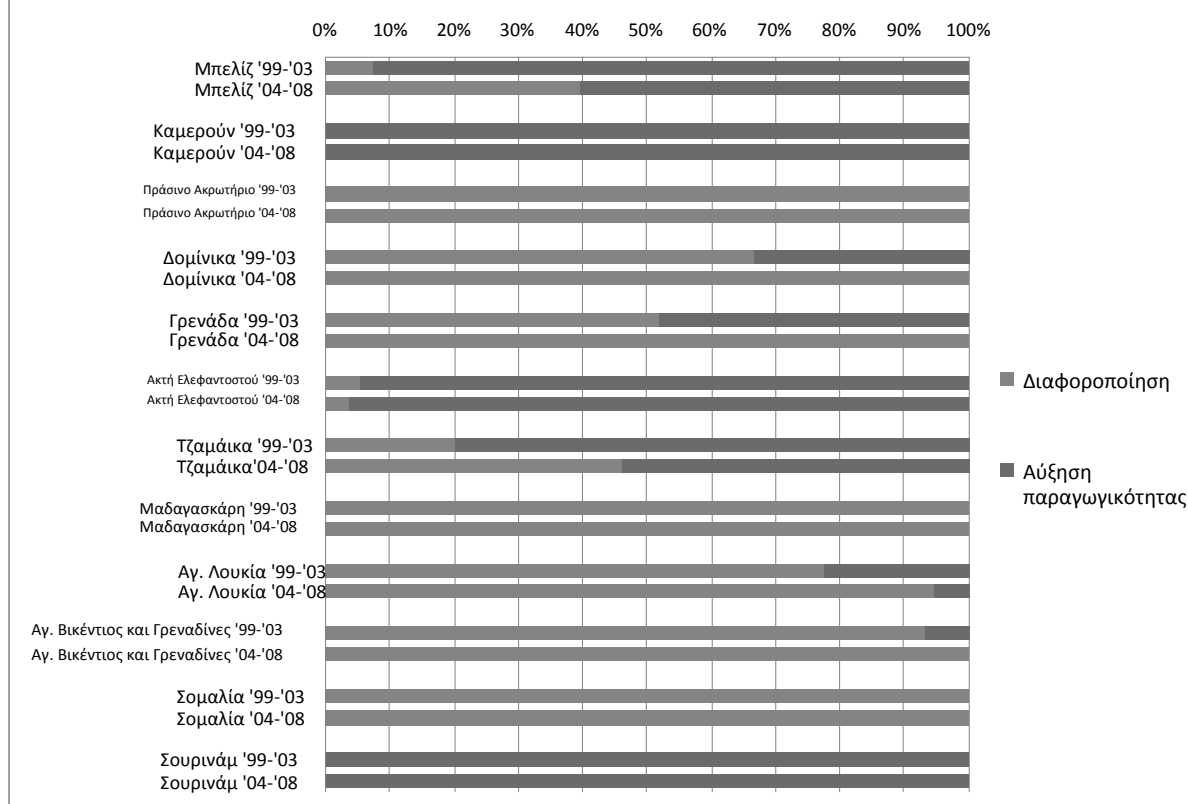
Αρχικά, οι στρατηγικές στήριξης της μπανάνας είχαν στόχο την ανταγωνιστικότητα στις περισσότερες χώρες και τη γεωργική διαφοροποίηση στο Πράσινο Ακρωτήριο, τη Μαδαγασκάρη και τη Σομαλία. Ο Άγιος Βικέντιος συνδύασε και τους δύο στόχους.

Οι στρατηγικές επικαιροποιήθηκαν το 2002, μετατοπίζοντας το στόχο για τις Υπήνεμους Νήσους (Windward Islands) στη διαφοροποίηση.

Τόσο στο Μπελίζ όσο και στη Τζαμάικα, οι αναθεωρημένες στρατηγικές χορήγησαν μεγαλύτερο ποσό στην αγροτική ανάπτυξη για να ενθαρρύνουν τη γεωργική διαφοροποίηση καθώς οι χαμηλότερες εξαγωγές (Τζαμάικα) και η υψηλότερη παραγωγικότητα και απόδοση (Μπελίζ) μείωσαν την ανάγκη για ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό και απέκλεισαν τους μικρότερους καλλιεργητές μπανάνας από την αγορά εξαγωγών.

Διάγραμμα 2: Στόχοι του προγράμματος ανά χώρα σε ποσοστό χορήγησης

5.3.2. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας

Τα έργα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των εξαγωγέων μπανάνας συνεχίστηκαν σε τρεις χώρες κατά την περίοδο 2005-2008. Κατά την περίοδο 2007-2008, το Μπελίτζ χορήγησε περισσότερα κεφάλαια για τη διαφοροποίηση. Η Τζαμάικα χρησιμοποίησε περιορισμένο μόνο ποσό των κεφαλαίων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας παρά το γεγονός ότι επλήγη από σοβαρούς τυφώνες κατά τη διάρκεια και των δύο ετών.

Οι δραστηριότητες που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο αυτού του στόχου είναι:

- Ανανέωση των φυτειών στο Καμερούν, το Σουρινάμ και την Τζαμάικα.
- Επενδύσεις για την απόκτηση ή τη διατήρηση της πιστοποίησης ποιότητας EurepGAP και/ή ISO 14001⁷ στο Μπελίτζ, το Καμερούν, την Ακτή του Ελεφαντοστού, την Τζαμάικα και το Σουρινάμ.
- Χειρισμός, συσκευασία και αποθήκευση στο Καμερούν, στην Ακτή του Ελεφαντοστού και στο Σουρινάμ.
- Κοινωνικές υποδομές στις φυτείες και μικρά κοινωνικά έργα για τους εργαζόμενους σε μπανανοφυτείες στο Μπελίτζ, στο Καμερούν και στην Ακτή του Ελεφαντοστού.

⁷

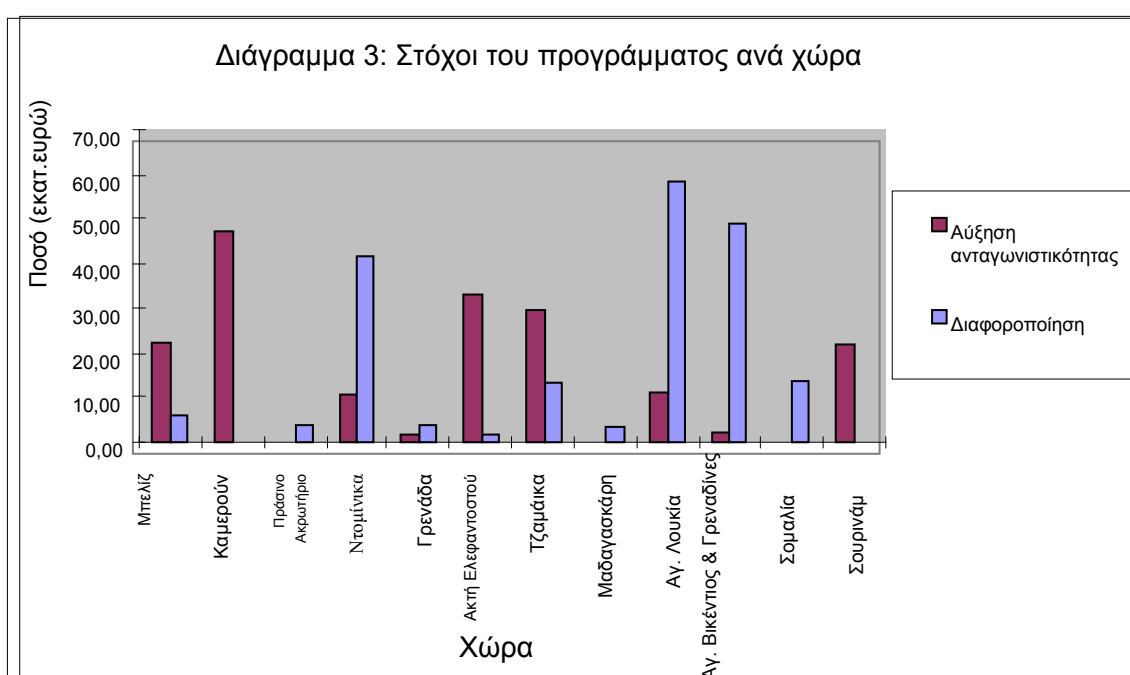
Αυτά τα πρότυπα ποιότητας επιβάλλονται από τους μεγαλύτερους ευρωπαϊούς μεταπωλητές.

- Τεχνική βοήθεια για το Καμερούν, την Ακτή του Ελεφαντοστού και την Τζαμάικα και τεχνική στήριξη για το Μπελίζ και την Τζαμάικα.

Τα προγράμματα στήριξης της ανταγωνιστικότητας αντιπροσώπευαν σχεδόν το 48% των συνολικών χορηγήσεων μεταξύ του 1999 και 2008. Κατά το 2007 και 2008 μειώθηκαν σε 42% και 37%.

Οι 4 χώρες που στηρίζουν ακόμη αυτόν το στόχο (Μπελίζ, Καμερούν, Ακτή του Ελεφαντοστού και Σουρινάμ) διατήρησαν ή αύξησαν τις ποσότητες που εξήγαγαν προς την ΕΕ κατά την περίοδο 2006-2008.

Οι ποσότητες που εξήχθησαν από τη Τζαμάικα επλήγησαν από τις ζημιές που προκάλεσε ο τυφώνας κατά την περίοδο 2007-2008: 32 000 τ. το 2006, 18 000 τ. το 2007 και 0 το 2008.

5.3.3. Διαφοροποίηση

Οκτώ χώρες επέλεξαν ως στόχο τη διαφοροποίηση για το 2007 και 9 για το 2008. Το Πράσινο Ακρωτήριο, η Ντομίνικα, η Γρενάδα, η Μαδαγασκάρη, η Σομαλία, η Αγία Λουκία και ο Άγιος Βικέντιος είτε σταμάτησαν είτε μείωσαν τις εξαγωγές μπανανών μεταξύ των πρώτων ετών της δεκαετίας του 1990 και του 2002. Η Ντομίνικα, η Αγία Λουκία και ο Άγιος Βικέντιος κατόρθωσαν να διατηρήσουν τις εξαγωγές από το 2003 σε χαμηλότερο επίπεδο (περίπου 20%-33% των όγκων του 1993). Το Μπελίζ και η Τζαμάικα μετατοπίστηκαν προς τη διαφοροποίηση το 2007 και 2008 (διάγραμμα 6).

Τα προγράμματα 2007-2008 περιλαμβάνουν:

- Επενδύσεις στον τουρισμό για την παροχή εναλλακτικής απασχόλησης για τους μπανανοκαλλιεργητές και τους εργαζομένους σε μπανανοφυτείες στην Ανατολική Καραϊβική.

- Γεωργική διαφοροποίηση προς την καλλιέργεια οπωροκηπευτικών με στόχο την τοπική αγορά στη Μαδαγασκάρη και την τουριστική βιομηχανία καθώς και τις τοπικές αγορές στην Ανατολική Καραϊβική και στην Τζαμάικα· θεσμική στήριξη για την ενίσχυση των υπηρεσιών γεωργικών εφαρμογών.
- Ενίσχυση του τουρισμού και/ή του ιδιωτικού τομέα στην Ανατολική Καραϊβική.
- Αγροτική ανάπτυξη στο Μπελίζ, το Πράσινο Ακρωτήριο, την Τζαμάικα και τη Σομαλία (συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε αρδευτικά έργα μικρής κλίμακας).
- Τεχνική βοήθεια και θεσμική στήριξη και στις 9 χώρες.

6. ΕΦΑΡΜΟΓΗ

6.1. Γενικά

Αν και το καθεστώς έληξε το Δεκέμβριο 2008, τα υπό εκτέλεση προγράμματα θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται για ορισμένα έτη.

Τα προγράμματα εφαρμόζονται με κεντρική διαχείριση (Γρενάδα, Σουρινάμ, Καμερούν και Σομαλία) και με εν μέρει αποκεντρωμένη διαχείριση (Μπελίζ, Τζαμάικα, Ντομίνικα, Αγία Λουκία, Άγιος Βικέντιος, Πράσινο Ακρωτήριο, Ακτή του Ελεφαντοστού και Μαδαγασκάρη).

6.2. Αναλήψεις υποχρεώσεων

Γενικά η εφαρμογή των προγραμμάτων αυξήθηκε με ταχύ ρυθμό από το 2007, με τη βοήθεια και των μέτρων που ελήφθησαν. Τόσο οι αναλήψεις υποχρεώσεων όσο και οι εκταμιεύσεις το 2007 και 2008 ήταν σημαντικά υψηλότερες από τις χορηγήσεις (διάγραμμα 4 και πίνακας 1), με αποτέλεσμα να μειωθούν οι καθυστερήσεις.

Πίνακας 2: Αναλήψεις υποχρεώσεων και εκταμιεύσεις

	EUR	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ + ΑΦΡΙΚΗ 1999 - 2008	375 951 000,00	
	EUR	
ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ + ΑΦΡΙΚΗ 1999 - 2008	281 020 642,64	
	EUR	
ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ + ΑΦΡΙΚΗ 1999 - 2008	195 151 162,19	
	EUR	
RAC ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ + ΑΦΡΙΚΗ 1999 - 2008	94 930 357,36	
	EUR	
RAL ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ + ΑΦΡΙΚΗ 1999 - 2008	180 799 837,81	
	EUR	
Χορηγήσεις Καραϊβική + Αφρική 2006 - 2008	88 586 000,00	
Αναλήψεις υποχρεώσεων Καραϊβική + Αφρική 2006 - 2008	15 585 626,72	17,6%
Χορηγήσεις Καραϊβική + Αφρική 2003 - 2005	111 790 000,00	
Αναλήψεις υποχρεώσεων Καραϊβική + Αφρική 2003 - 2005	105 360 348,52	94,2%

Στα τέλη του 2008, το 73% είχε αποτελέσει αντικείμενο ανάληψης υποχρεώσεων στο πλαίσιο συμβάσεων, σε σύγκριση με το 48% που είχε αναληφθεί έως τα τέλη του 2006 (πίνακας 3). Χρειάστηκαν κατά μέσο όρο δύο έτη μετά τη λήψη των αποφάσεων χρηματοδότησης για να αναληφθούν τα περισσότερα κεφάλαια στο πλαίσιο προγραμματισμένων συμβάσεων. Καταβάλλονται προσπάθειες για να μειωθεί το χρονικό διάστημα σε 18 μήνες κατ'ανώτατο όριο για τα κεφάλαια που χορηγήθηκαν το 2007-2008. Ο σκοπός είναι να αναληφθούν τα περισσότερα κεφάλαια κατά το 2010, εκτός από τις εκ των υστέρων αξιολογήσεις και ελέγχους.

Το συνολικό RAC⁸ ήταν 27% στα τέλη του 2008 σε σύγκριση με 52% στα τέλη του 2006.

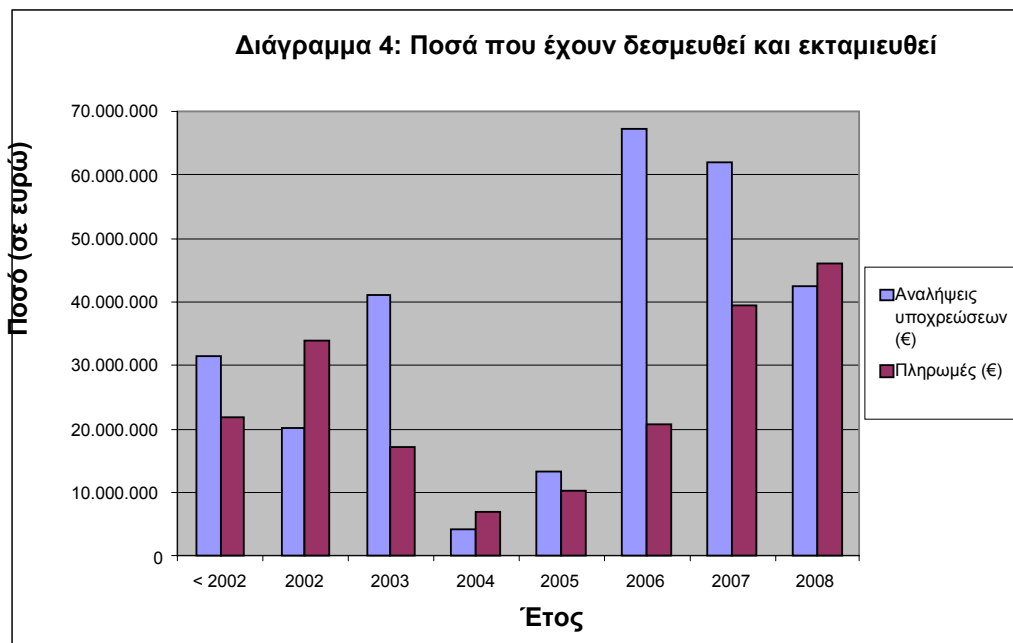
⁸ Το RAC (υπόλοιπο προς ανάθεση) δείχνει το ποσοστό των κεφαλαίων που χορηγήθηκαν στο έργο για το οποίο δεν έχουν υπογραφεί συμβάσεις εργασίας, προμηθειών, υπηρεσιών ή χορηγήσεων ούτε εκτιμήσεις προγράμματος.

Πίνακας 3: Χρηματοδοτική κατάσταση ανά έτος χορήγησης

Όλες οι χώρες	Έτος	Χορηγήσεις (σε ευρώ)	Αναλήψεις υποχρεώσεων (σε ευρώ)	Πληρωμές (σε ευρώ)	RAC (σε ευρώ)	RAC%	RAL (σε ευρώ)	RAL%
	1999	44 500 000,00	43 475 608,78	42 095 728,17	1 024 391,22	2%	2 404 271,83	5%
	2000	44 075 000,00	39 934 158,83	33 462 635,64	4 140 841,17	9%	10 612 364,36	24%
	2001	43 000 000,00	40 483 859,31	34 977 171,91	2 516 140,69	6%	8 022 828,09	19%
	2002	44 000 000,00	36 181 040,48	22 480 047,18	7 818 959,52	18%	21 519 952,82	49%
	2003	40 000 000,00	37 249 522,44	23 573 857,92	2 750 477,56	7%	16 426 142,08	41%
	2004	37 290 000,00	35 385 028,32	20 854 670,49	1 904 971,68	5%	16 435 329,51	44%
	2005	34 500 000,00	32 725 797,76	12 574 525,20	1 774 202,24	5%	21 925 474,80	64%
	2006	30 690 000,00	13 496 220,72	4 420 564,68	17 193 779,28	56%	26 269 435,32	86%
	2007	28 670 000,00	2 089 406,00	711 961,00	26 580 594,00	93%	27 958 039,00	98%
	2008	29 226 000,00	0,00	0,00	29 226 000,00	100%	29 226 000,00	100%
Υποσύνολο		375 951 000,00	281 020 642,64	195 151 162,19	94 930 357,36	25%	180 799 837,81	48%
	Μελέτες	900 000,00	695 731,50	635 195,31	204 268,50	23%	264 804,69	29%
Σύνολο		376 851 000,00	281 716 374,14	195 786 357,50	95 134 625,86	25%	181 064 642,50	48%

6.3. Εκταμιεύσεις

Οι συνολικές εκταμιεύσεις ανήλθαν σε 52% στα τέλη του 2008, ποσοστό το οποίο αποτελεί πολύ σημαντική βελτίωση σε σύγκριση με το 35% στα τέλη του 2006 (πίνακας 3).

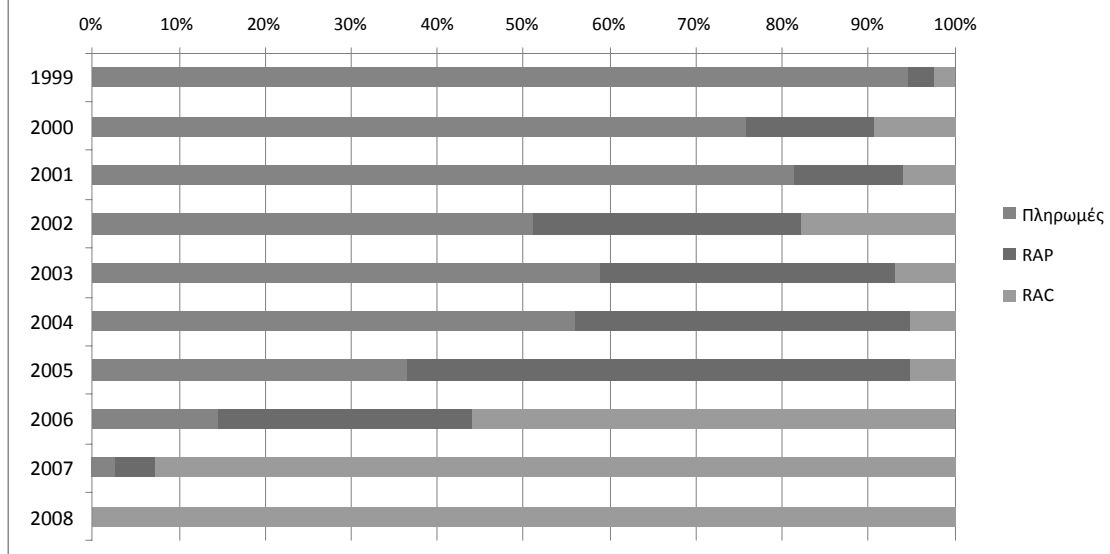

Οι εκταμιεύσεις αυξήθηκαν από το 2005, φθάνοντας σε 46 εκατ. ευρώ το 2008, δηλαδή υπερδιπλασιάστηκαν σε σύγκριση με το 2006. Οι καθυστερήσεις μειώθηκαν σημαντικά. Οι πληρωμές συν το RAP⁹ εξισώνονται με τις αναλήψεις υποχρεώσεων.

Αναμένεται ότι οι εκταμιεύσεις θα φθάσουν σε 60 εκατ. ευρώ το 2009 και 2010. Τα υπόλοιπα κεφάλαια αναμένεται να εκταμιευθούν το 2011-2012, εκτός από τα κεφάλαια για τις εκ των υστέρων αξιολογήσεις και τους ελέγχους.

⁹ Το RAP (υπόλοιπο προς εξόφληση) δείχνει το ποσοστό των ποσών που έχουν δεσμευθεί ή αναληφθεί σε συμβάσεις αλλά δεν έχουν ακόμα πληρωθεί ή εκταμιευθεί.

Διάγραμμα 5: Χρηματοδοτική κατάσταση ανά έτος χορήγησης σε ποσοστό συνολικής χορήγησης

Το συνολικό RAL¹⁰ ήταν 48% στα τέλη του 2008, συγκριτικά με 65% στα τέλη του 2006.

6.4. Πρόοδος σε επίπεδο χώρας

Οι χώρες ΑΚΕ που επικεντρώθηκαν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας (Μπελίζ, Τζαμάικα, Σουρινάμ, Καμερούν και Ακτή του Ελεφαντοστού) υλοποίησαν τα προγράμματά τους ταχύτερα και, συνεπώς, έχουν χαμηλότερο RAC (19%-24%) και RAL (35%-56%) (πίνακας 4).

Οι χώρες ΑΚΕ που επικεντρώθηκαν στη διαφοροποίηση (Ντομίνικα, Γρενάδα, Αγία Λουκία, Άγιος Βικέντιος, Πράσινο Ακρωτήριο, Μαδαγασκάρη και Σομαλία) κατάφεραν να επιταχύνουν την υλοποίηση από το 2006. Ωστόσο τα RAC (19%-74%) και τα RAL (32%-81%) διαφέρουν περισσότερο και είναι υψηλότερα από τους συνολικούς μέσους όρους του 25,3% (RAC) και του 48,1% (RAL).

¹⁰ Το RAL (υπόλοιπο προς εκκαθάριση) δείχνει τα κεφάλαια ή το ποσό των κεφαλαίων που χορηγήθηκαν για το πρόγραμμα αλλά δεν εκταμιεύθηκαν/καταβλήθηκαν ακόμη. Αυτό περιλαμβάνει το υπόλοιπο προς εξόφληση (RAP) στις υπάρχουσες συμβάσεις εκτέλεσης.

Πίνακας 4: Χρηματοδοτική κατάσταση ανά χώρα

	Χορηγήσεις (σε ευρώ)	Αναλήψεις υποχρεώσεων (σε ευρώ)	Πληρωμές (σε ευρώ)	RAC (σε ευρώ)	RAC%	RAL (σε ευρώ)	RAL%
Μπελίτζ	27 719 000,00	21 749 415,38	15 959 198,62	5 969 584,62	22%	11 759 801,38	42%
Τζαμάικα	42 625 000,00	34 656 171,84	27 664 349,83	7 968 828,16	19%	14 960 650,17	35%
Ντομίνικα	52 503 000,00	39 472 434,09	22 441 384,45	13 030 565,91	25%	30 061 615,55	57%
Αγία Λουκία	71 623 000,00	50 239 673,65	33 004 820,80	21 383 326,35	30%	38 618 179,20	54%
Άγιος Βικέντιος	51 093 000,00	41 290 569,20	23 600 296,00	9 802 430,80	19%	27 492 704,00	54%
Γρενάδα	5 500 000,00	3 887 119,97	3 224 044,47	1 612 880,03	29%	2 275 955,53	41%
Σουρινάμ	21 767 000,00	16 315 936,67	12 176 565,69	5 451 063,33	25%	9 590 434,31	44%
Υποσύνολο Καραϊβικής	272 830 000,00	207 611 320,80	138 070 659,86	65 218 679,20	23,9%	134 759 340,14	49,4%
Καμερούν	47 277 000,00	35 349 181,62	29 869 122,30	11 927 818,38	25%	17 407 877,70	37%
Ακτή του Ελεφαντοστού	34 546 000,00	22 655 888,96	15 333 367,71	11 890 111,04	34%	19 212 632,29	56%
Σομαλία	13 698 000,00	12 350 524,26	9 301 680,17	1 347 475,74	10%	4 396 319,83	32%
Πράσινο Ακρωτήριο	4 100 000,00	1 053 727,00	776 332,15	3 046 273,00	74%	3 323 667,85	81%
Μαδαγασκάρη	3 500 000,00	2 000 000,00	1 800 000,00	1 500 000,00	43%	1 700 000,00	49%
Υποσύνολο Αφρικής	103 121 000,00	73 409 321,84	57 080 502,33	29 711 678,16	28,8%	46 040 497,67	44,6%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	375 951 000,00	281 020 642,64	195 151 162,19	94 930 357,36	25,3%	180 799 837,81	48,1%

7. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ

7.1. Γενικά

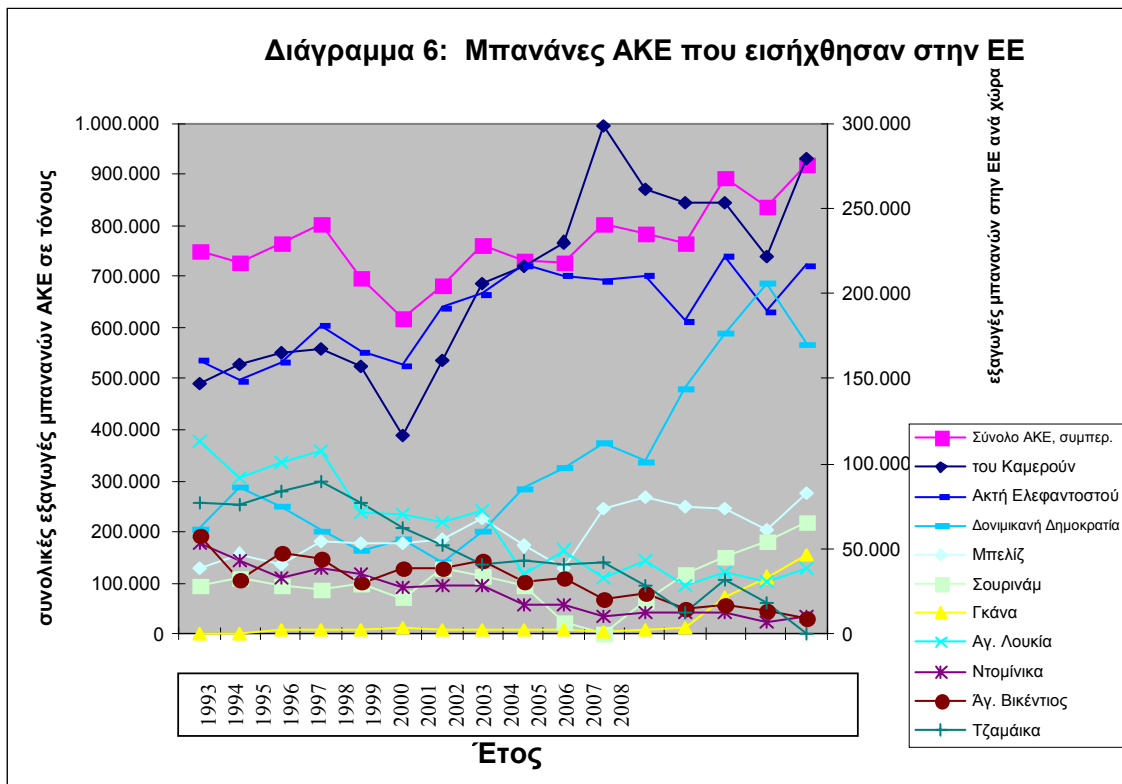
Στο πλαίσιο εξωτερικής αξιολόγησης που ανατέθηκε το 2008 και ολοκληρώθηκε το πρώτο τρίμηνο του 2009, πραγματοποιήθηκαν αποστολές σε 8 χώρες (Μπελίζ, Καμερούν, Ακτή του Ελεφαντοστού, Ντομίνικα, Τζαμάικα, Αγία Λουκία, Άγιος Βικέντιος και Σουρινάμ). Γενικά τα αποτελέσματα που προέκυψαν για την Ανατολική Καραϊβική ισχύουν και για τις 4 χώρες στις οποίες δεν πραγματοποιήθηκαν αποστολές.

Τα υπό εκτέλεση προγράμματα αξιολογήθηκαν ως προς:

- τη συνάφεια και την εγκυρότητα των στόχων
- την εγκυρότητα των μεσοπρόθεσμων στρατηγικών ανταπόκρισης ανά χώρα
- την απόδοση και την αποτελεσματικότητα του ΕΠΣ
- τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των σχεδιαζόμενων δραστηριοτήτων επί της ανταγωνιστικότητας των παραγωγών που εξάγουν μπανάνες
- τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των σχεδιαζόμενων δραστηριοτήτων διαφοροποίησης στους (πρώην) μπανανοκαλλιεργητές και στους (πρώην) εργαζόμενους στις μπανανοφυτείες
- τη βιωσιμότητα των προγραμμάτων

7.2. Κατάλληλότητα των εθνικών στρατηγικών

Οι στρατηγικές για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας αποδείχθηκαν κατάλληλες και ήταν σαφείς και εφικτές στις χώρες εκείνες οι οποίες 1) απέδειξαν ισχυρή προσήλωση σε αυτόν το στόχο· 2) είχαν ευνοϊκά αγρονομικά χαρακτηριστικά· 3) διέθεταν ήδη πολύ καλά διαρθρωμένους εμπορικούς τομείς και 4) ήταν σε θέση να μετατρέψουν τον τομέα της μπανάνας σε περισσότερο τεχνολογικό και εμπορικό τομέα (Μπελίζ, Καμερούν, Ακτή του Ελεφαντοστού, Σουρινάμ και, αρχικά, Τζαμάικα). Τα προγράμματά τους ΕΠΣ έδωσαν προτεραιότητα στην αύξηση της παραγωγικότητας, στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και της περιβαλλοντικής συμβατότητας, της κατάρτισης, της αναζήτησης εξειδικευμένων αγορών κλπ. Οι στρατηγικές τους αναγνώρισαν επίσης την αλλαγή των συνθηκών της αγοράς και των αναγκών.

Η επιτυχής διαφοροποίηση απορρέει από ένα σύνολο πρωτοβουλιών, μικρής, μεσαίας και μεγάλης εμβέλειας. Τα προγράμματα οικονομικής διαφοροποίησης των χωρών ήταν πολύ γενικά, πολυτομεακά και είχαν ποικίλες προτεραιότητες και χρονοδιαγράμματα· τα προγράμματα θα ήταν πιο αποτελεσματικά αν είχαν σαφέστερες κατευθυντήριες γραμμές.

Όσον αφορά τη διαφοροποίηση, η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι:

- Είχε σχεδιαστεί/εκτελεστεί υπερβολικά μεγάλος αριθμός έργων και προγραμμάτων (π.χ. το 2008, η Αγία Λουκία είχε 64 υπό εκτέλεση παρεμβάσεις αξίας 69 εκατ. ευρώ).
- Είχε στοχοθετηθεί υπερβολικά μεγάλος αριθμός τομέων π.χ. τουρισμός, οδικά έργα, ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα και γεωργική ανάπτυξη, με αποτέλεσμα να μειωθούν οι προοπτικές για σημαντικό αντίκτυπο.

7.3. Αντίκτυπος

Η βιομηχανία της μπανάνας διαδραματίζει αποφασιστικής σημασίας ρόλο στο Μπελίτζ, το Καμερούν, την Ακτή του Ελεφαντοστού, την Ντομίνικα, την Τζαμάικα, το Σουρινάμ, την Αγία Λουκία και τον Άγιο Βικέντιο. Στην Ντομίνικα, την Αγία Λουκία και τον Άγιο Βικέντιο, οι εξαγωγές μπανανών ανήλθαν σε 18,1%, 19,7% και 22,3% των συνολικών εξαγωγών των χωρών αυτών το 2006 (FAO 2008). Συγκριτικά, ο τομέας της μπανάνας αντιπροσώπευσε το 9% και 7% των εξαγωγών του Καμερούν και της Ακτής του Ελεφαντοστού.

Τα προγράμματα ΕΠΣ συνέβαλαν σημαντικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του Μπελίτζ, του Καμερούν, της Ακτής του Ελεφαντοστού και του Σουρινάμ, παρέχοντας στις χώρες αυτές καλύτερες προοπτικές για επιβίωση σε ένα περιβάλλον με αυξημένο επίπεδο ελευθέρωσης.

Το μερίδιο των παραδοσιακών προμηθευτών της Καραϊβικής μειώθηκε από 52,3% των συνολικών εισαγωγών μπανανών ΑΚΕ το 1992 σε 13% το 2008. Συγχρόνως, οι εισαγωγές από την Αφρική αυξήθηκαν από 37,4% των συνολικών εισαγωγών μπανανών ΑΚΕ το 1992 σε 59% το 2008 και οι εξαγωγές από τη Δομινικανή Δημοκρατία (που δεν είναι δικαιούχος του ΕΠΣ) και το Μπελίτζ αυξήθηκαν από 10% των συνολικών εξαγωγών μπανάνας ΑΚΕ το 1992 σε 28% το 2008.

Η πορεία του Σουρινάμ στέφτηκε με επιτυχία. Χάρη στη στήριξη του ΕΠΣ, η βιομηχανία μπανάνας αναζωογονήθηκε και η χώρα μετατράπηκε σε επιτυχημένο εξαγωγέα, με αποτέλεσμα να είναι ο μοναδικός παραδοσιακός παραγωγός ΑΚΕ που σημείωσε θετική αύξηση των εξαγωγών κατά την τριετία 2006-2008.

Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης, οι δραστηριότητες μπορούν να είναι βιώσιμες βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα. Κατά πόσο το Μπελίτζ, το Καμερούν, η Ακτή του Ελεφαντοστού και το Σουρινάμ μπορούν να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους στο πλαίσιο διαφορετικού δασμολογικού καθεστώτος θα εξαρτηθεί σχεδόν εξ ολοκλήρου από την ικανότητά τους να αυξήσουν την παραγωγικότητα πέραν του 2009.

Είναι ακόμη πολύ νωρίς για να διαπιστωθούν με βεβαιότητα οι επιπτώσεις της στήριξης του ΕΠΣ στην οικονομική σταθερότητα και τη διαφοροποίηση, δεδομένου ότι μέχρι τα τέλη του 2008 είχαν εκταμιευθεί μόνον 50% των χορηγήσεων. Επίσης, οι σημαντικότερες επενδύσεις για τη διαφοροποίηση αφορούν δραστηριότητες που συνδέονται με φυσικές υποδομές (οδικά έργα, κτίρια, κλπ.), όπου χρειάζεται να περάσει αρκετός χρόνος μέχρις ότου μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά.

Ο αντίκτυπος δεν μπόρεσε να ποσοτικοποιηθεί στο μέτρο που 1) οι αλλαγές της χρηματοδοτικής κανονιστικής ρύθμισης της Κοινότητας οδήγησαν σε επιβράδυνση των εκταμιεύσεων και των προθεσμιών για το ήμισυ σχεδόν των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των ΕΠΣ 2003-2005· 2) οι αντικειμενικά επαληθεύσιμοι δείκτες για ορισμένες χώρες, π.χ. την Ακτή του Ελεφαντοστού και το Καμερούν, δεν αναπτύχθηκαν κατάλληλα και δεν μπόρεσαν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση του αντικτύπου, και 3) δεν υπήρχαν συστήματα παρακολούθησης και συγκέντρωσης δεδομένων για να υπάρξουν σωρευτικά στοιχεία σχετικά με τα προσδοκώμενα και/ή τα πραγματικά αποτελέσματα, π.χ. στο Μπελίτζ.

Ωστόσο, ως συνέπεια της στήριξης του ΕΠΣ, τα κράτη της Ανατολικής Καραϊβικής εστιάζουν τώρα στις προϋποθέσεις της επιτυχούς οικονομικής διαφοροποίησης. Η μετατόπιση αυτή από την παραδοσιακή εξάρτηση από τις μπανάνες προς άλλες ευκαιρίες είναι τώρα ενταγμένη στα αναπτυξιακά τους σχέδια.

Η σημερινή εστίαση στην ενίσχυση των βασικών υποδομών (Άγιος Βικέντιος και Ντομίνικα), στη βελτίωση της εκπαίδευσης στις αγροτικές περιοχές (Μπελίτζ), στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα (Άγιος Βικέντιος και Αγία Λουκία), στην ενσωμάτωση των ΤΠΕ (τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών) στα

εκπαιδευτικά σχολικά προγράμματα, στον σχεδιασμό κατευθυντηρίων γραμμών για τον τουρισμό και στη δημιουργία συστημάτων κοινωνικής βοήθειας θα οδηγήσει ενδεχομένως σε θετικά αποτελέσματα. Οι χώρες με προσανατολισμό τη διαφοροποίηση έχουν προσηλωθεί τώρα πολύ περισσότερο στην ενίσχυση των ικανοτήτων διαφοροποίησής τους σε βιώσιμη βάση.

Τα προγράμματα ΕΠΣ είχαν θετικά αποτελέσματα για τους πληθυσμούς και τις κοινότητες χάρη στη χρηματοδότηση ειδικών κοινωνικών επενδύσεων (όπως κοινωνικά ταμεία επενδύσεων, προγράμματα κοινωνικής ανάπτυξης, εκπαίδευσης και υγείας).

Στις χώρες που είναι προσανατολισμένες προς την ανταγωνιστικότητα, ο τομέας της μπανάνας ευθυγραμμίζεται τώρα περισσότερο με τις απαιτήσεις της αγοράς και τις περιβαλλοντικές πολιτικές και πρότυπα της ΕΕ. Τα πρωτόκολλα παραγωγής που υπαγορεύονται από την αγορά (π.χ. EurepGAP και ISO 14001) βελτίωσαν τις συνθήκες εργασίας στις φυτείες, ενίσχυσαν τις προοπτικές για τη διατήρηση των εδαφών τους και περιόρισαν τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Για να αποκτήσουν την ευρωπαϊκή πιστοποίηση, οι παραγωγοί αναγκάστηκαν να χρησιμοποιήσουν τους συντελεστές παραγωγής με περισσότερο ορθολογικό τρόπο και να μειώσουν τη συνολική χρήση αγροχημικών, υλικών συσκευασίας, μηχανών και ενέργειας.

Η βιωσιμότητα των πρωτοβουλιών διαφοροποίησης εξαρτάται από τη δέσμευση των κυβερνήσεων να ενσωματώσουν αυτές τις δραστηριότητες στις ετήσιες χορηγήσεις πιστώσεων του προϋπολογισμού και στα προγράμματα δαπανών. Η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι οι χώρες που βρίσκονται σε πορεία διαφοροποίησης χρησιμοποιούν τους πόρους του ΕΠΣ για να δημιουργήσουν εθνικές ικανότητες προκειμένου να αντιμετωπίσουν ευρύτερες και πιο μακροπρόθεσμες οικονομικές προκλήσεις και στόχους διαφοροποίησης.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η Επιτροπή κατέβαλε προσπάθειες για να επιταχύνει την εκτέλεση, διατηρώντας παράλληλα την ποιότητα, ολοκλήρωσε τις απαιτούμενες προσαρμογές στα υπό εκτέλεση έργα του ΕΠΣ και επανεξέτασε/προγραμματίσει τα έργα που εγκρίθηκαν το 2006, 2007 και 2008. Οι πραγματικές εκταμιεύσεις από όλα τα προγράμματα ΕΠΣ αυξήθηκαν από 21 εκατ. ευρώ το 2006 σε 46 εκατ. ευρώ το 2008. Η εκταμίευση όλων των προγραμμάτων θα ολοκληρωθεί το 2012 (εκτός από τις εκ των υστέρων αξιολογήσεις και ελέγχους).

Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής περιλαμβάνει επισκόπηση των συστάσεων που έγιναν στην έκθεση παρακολούθησης και αξιολόγησης του αντικτύπου 2006 (COGEA, 2006) και της δράσης που αναλήφθηκε. Και στις 8 χώρες που καλύπτονται από την έκθεση παρακολούθησης και αξιολόγησης του αντικτύπου το 2008 (HTSPE, 2009) σημειώθηκε πρόοδος στα θέματα που αφορούν τόσο την ανταγωνιστικότητα όσο και τη διαφοροποίηση.

Πρόοδος προς τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της διαφοροποίησης

Τα προγράμματα συνέβαλαν ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων:

- (1) Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στο Μπελίζ, στο Καμερούν, στην Ακτή του Ελεφαντοστού και στο Σουρινάμ, αν και η στήριξη δεν μπόρεσε να αντισταθμίσει τις ζημιές που προκάλεσαν οι τυφώνες στη Τζαμάικα το 2005, 2007 και 2008.
- (2) Βελτίωση της ικανότητας για επιτυχή οικονομική διαφοροποίηση στην Ανατολική Καραϊβική και γεωργική διαφοροποίηση (όπου αποτέλεσε αντικείμενο παρακολούθησης) στη Σομαλία, στο Πράσινο Ακρωτήριο και στη Μαδαγασκάρη, αν και δεν μπορεί ακόμη να ποσοτικοποιηθεί ο πλήρης αντίκτυπος.

Στις χώρες που προσανατολίστηκαν στην **ανταγωνιστικότητα**, ο τομέας της μπανάνας είναι τώρα περισσότερο ευθυγραμμισμένος με τις απαιτήσεις της αγοράς και τις περιβαλλοντικές πολιτικές και πρότυπα της ΕΕ, δημιουργώντας τη βάση για βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας.

Η εφαρμογή των συστάσεων που έγιναν στην προηγούμενη έκθεση είχε ως αποτέλεσμα αξιoσημείωτες βελτιώσεις όσον αφορά την τήρηση των προθεσμιών και την ποιότητα της εφαρμογής στο Μπελίζ, στη Τζαμάικα και στις Υπήνεμους Νήσους (Windward Islands). Η πτυχή αυτή είχε λιγότερη βαρύτητα για το Καμερούν και την Ακτή του Ελεφαντοστού, οι οποίες επωφελούνται από περισσότερο διαφοροποιημένες πηγές χρηματοδότησης και, συνεπώς, ήταν λιγότερο εξαρτημένες από τη βοήθεια.

Στις χώρες όπου η **διαφοροποίηση** αποτελεί προτεραιότητα, η αποτελεσματικότητα ήταν μειωμένη λόγω έλλειψης εστίασης, πολλών πολύ χαμηλών επενδύσεων, της τάξης του 1-1,5 εκατ. ευρώ, με περιορισμένο δυναμικό για να έχουν πραγματικό αντίκτυπο. Εξάλλου, η σύνδεση μεταξύ των διαφόρων πρωτοβουλιών είναι ακόμη πολύ περιορισμένη και εύθραυστη.

Η εξωτερική αξιολόγηση συνιστούσε στις χώρες ΑΚΕ που είχαν αναλάβει τη δέσμευση για διαφοροποίηση να επανεξετάσουν τις συνεισφορές των κονδυλίων τους ΕΠΣ για τα προγράμματά τους οικονομικής διαφοροποίησης σε επίπεδο μακροοικονομικό. Τούτο θα έπρεπε να περιλαμβάνει εκτίμηση της συνοχής αυτών των προγραμμάτων και να διευκολύνει τη χάραξη/αναβάθμιση των στρατηγικών διαφοροποίησης κάθε χώρας με σαφείς προτεραιότητες, όσον αφορά ιδίως την ποσότητα και τις πηγές των χρηματοδοτικών πόρων που είναι αναγκαίοι για τη στήριξη και τη θεσμοποίηση βασικών δραστηριοτήτων.

Για να βελτιωθούν τόσο η παρακολούθηση όσο και η αξιολόγηση του αντικτύπου των προγραμμάτων διαφοροποίησης, συνέστησε επίσης την επικαιροποίηση και τη βελτίωση των εννοιολογικών πλαισίων και της χρησιμοποίησής τους ως εργαλείων διαχείρισης του προγράμματος για να διασφαλιστεί ότι οι οργανισμοί εφαρμογής έχουν συνεχώς επίγνωση και εργάζονται για την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων επαληθεύοντας τους συμφωνημένους δείκτες.

Η βιωσιμότητα των εξαγωγών μπανάνας των χωρών ΑΚΕ είναι ακόμη εύθραυστη

Οι προοπτικές για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από 1) την έκβαση των διεξαγόμενων διεθνών εμπορικών διαπραγματεύσεων και 2) την ικανότητα των χωρών να επιτύχουν περαιτέρω οφέλη όσον αφορά την παραγωγικότητα και εξοικονόμηση του κόστους.

Οι στρατηγικές που ακολούθησαν ορισμένες χώρες χαρακτηρίστηκαν από απουσία ρεαλιστικής εκτίμησης των προκλήσεων που δημιουργήθηκαν από τη διεθνή κατάσταση της αγοράς και των μελλοντικών πιθανών επιπτώσεων της ολοκλήρωσης των διεξαγόμενων διμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ. Είναι δυνατόν να υπάρξουν αποτελέσματα αν οι χώρες 1) αποδείξουν τη σταθερή δέσμευσή τους να προσαρμοστούν στις διεθνείς εξελίξεις, 2) έχουν ευνοϊκά αγρονομικά χαρακτηριστικά, και 3) διαθέτουν ήδη τομείς πολύ καλά διαρθρωμένους από εμπορική άποψη.

Οι προκλήσεις εξακολουθούν να υφίστανται για τις χώρες που εξάγουν μπανάνες. Πρέπει να τις αντιμετωπίσουν από κοινού και με διεθνή στήριξη. Η διεθνής κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, θεώρησε ότι είναι πιο σημαντικό να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα όλης της οικονομίας τους και να κάνουν καλύτερη χρήση των διεθνών εμπορικών ευκαιριών. Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο δεν επικεντρώνεται σε μεμονωμένους τομείς. Μία προϋπόθεση της επιτυχίας είναι να χαράξει και να επικαιροποιήσει πολυμερείς στρατηγικές για την ανάπτυξη του εμπορίου και την ενσωμάτωση στο διεθνές εμπορικό σύστημα.

Η εφαρμογή του ΕΠΣ επί δέκα έτη επέτρεψε στις δικαιούχους χώρες να εφαρμόσουν ένα στρατηγικό προγραμματισμό και θα συνεχίσει να αποτελεί ένα χρήσιμο σημείο αναφοράς για μελλοντική δράση.